

Angleška komisija je dospela v Ameriko.

POSVETOVANJA PRIOČNO V KRAJKEM.

Washington, D. C. — Britska komisija, obstoječa iz dvajset let, je dospela v Washington. Z njenim prihodom se je tudi razne glas, da predsednik pristoje obljubi, da Združene države sklenejo separatnega mirova, se ne da dognati, ko je britska komisija komaj stopila na ameriška tla. Treba bo počakati, kolikšni jih sprejmejo na ameriški tla. Bodo lahko rekli pisali, to je rekel predsednik to je obljubil.

Na podlagi njegovih prejšnjih besed, da predsednik izreče Balfourja, da ostanejo Združene države v vojni dokler ne dojejo: Priznanje ameriških pravic na morju.

Uničenje pruske avtokracije, ki ni nevarnost za demokratično in za svetovni mir. Zarovarjanje Združenih držav drugih ameriških republik pronapadu nemške vlade in proti rotinjskim spletkam cesarskega vladarstva v Berlinu.

Dr. Balfour in drugi člani britske komisije so izjavili, da ne prija radi tega, da vprašajo, da Združene države ne sklenejo separatnega mira. Če pravijo Združene države, da ostanejo v vojni, kler ni porazena nemška avtokracija, je povedano vse, in Združene države imajo pravico z ali ne vred staviti mirovne pogoje.

Britska komisija ostane več tednov v deželi, mejtem da dosepe francoska komisija, ki jo voprejšnji ministrski predsednik vian.

Britski komisarji bodo izvedeli, liko jim pomagajo Združene žave gospodarsko in vojaško, obratno bodo britski komisarji li ameriškim uradnikom navola, da ne bodo delali zmot kot iranci v začetku vojne.

Državni departament je dovolil javiti detaje o dolgi voznji iz gljije via Halifax, Vanceboro, e, Portland in Vancester.

Britska komisija se je odpelja, proe due 11. aprila na hitreuzniku in je dospela v Halifax petek. Z izrednim vlakom so se iški komisarji pripeljali do nara kanadskega mesta McAdams, leži na meji. V nedeljo zjutraj dospeli ameriški uradniki v lo ameriško obmejno mesto naboru. Dve uri kasneje se rnil vlak z britsko komisijo.

Balfour je potem izjavil, da je merika daleč, proe od bojišča del miru, ki ga je našel, ko je pil na ameriška tla. Dejal je, a britska komisija ne prihaja a, da nekaj vsili Američanom, r nočejo.

Komisija se je vkrcala v nekem kotnem pristanu na severju. lja je bila brzoplovna, da ni gla služiti potapljačam za tar, ki napravijo k večjem 16—18 j v uri, če so vrhu vode.

GOVERNER PRIPOROČA, DA VLADA DOLOČI CENE.

TOPEKA, KANS. — GOVERNER CAPT

je brzojavil predsedniku, da zvezna vlada določa cene in l zapleni semena, ki jih špekul- tje drže proe od trga. Določil minimalno ceno za farma- in maksimalno ceno za konz- ente.

PODPLUTBA NA ŽELEZNI- CI.

Abilene, Kans. — Vsed silnega zleva so potoki tako narasli, da voja odnesla štiri mostiče in iz- plula železniško progo Santa e železnice na daljavo petih milj.

PIVO PO DESET CENTOV ČASA.

Dallas, Tex. — Salunarji so enili, da prodajajo čašo piva po centov.

Živilska predloga pride kmalu na vrsto.

OBSEGA ZELO VAŽNE TOČKE.

Washington, D. C. — Kongres podvzame aktivne korake za ohranitev živeža in pomnožitev produkcije poljskega pridelka. Predloga, ki jo je izdelal Lever, predsednik poljedelskega zborniškega odseka, po navodilu poljedelskega tajnika, gre takoj pred kongres po vojaški predlogi.

Poleg te predloge so predložene še druge metode za ohranitev živil in pomnožitev produkcije.

Kongresnik Good iz Iowe predloži predlogo, ki daje obrambnemu svetu moč, da določi maksimalne cene za živež in kurjavo.

Senator Kenyon iz Iowe predlaga visok davek na opojne pijače, da se ohrani žito, senator Cummins iz Iowe pa predlaga splošno prohibicijo, da se tako hrani z žitom.

Zadnji predlogi sta prohibicionistični, njih cilj je prohibicija, ki ga hočejo prohibicionisti doseči v vojnem času, ker ga ne morejo v mirnem. Predlogi nimata namena varovati ljudstva pred nikdar sitimi odernimi ampak podpirata prohibicionistične cilje in kongres ravna pametno, če ju zavrzje.

Zvezna obrtna komisija želi, da se ji podeli moč, da lahko kontrolira cene živil, uvede preiskavo in da kongres nji da nadzorovalno moč mesto obrambnemu svetu ali poljedelskemu departamentu.

Leverjeva predloga daje predsedniku popolno nadzorovalno moč nad živili. Gotovim kapitalističnim krogom seveda ni to všeč, ali podvreči se bodo morali zakonu, ko ga sprejme kongres.

Vojske v predlogi so tele določbe:

1. Regulacija produkcije z razreltivno semena. Z njo je zvezan poziv na ljudstvo, da pomnoži produkcijo in obdela več sveta. Mogoče sprejmejo v načrt, od obdelajo tudi državni svet.

2. Regulacija razdelitve živeža na ta način, da pride promet na železnicah, rekah, jezerih in na morju pod vladno kontrolo. Vlada ima pravico prevzeti hladne shrambe in določiti ceno.

Poleg bo imela moč, da odpošlje živila na tiste trge, kjer je nastalo pomanjkanje živil. Minimalne cene bodo vpeljane za farmarje, po katerih bodo prodajali proizvode, maksimalne cene pa za trgovce. Trgovci ne bodo smeli prodajati nad ceno, ki jo določi vlada. Take odredbe niso seveda vsč ljudskim oderuhom, ki bi radi izrabili vojno v profitarne namene.

NEMŠKI PODANIKI SO MORALI VČERAJ ODDATI O. ROŽJE.

Washington, D. C. — Včeraj opoldne je potekel čas za nemške podanike v Združenih državah, da oddajo municijo in orožje. Nemški podanik, ki ni do določenege roka izročil orožja je izpostavljen nevarnosti, da ga aretirajo in v taktnejo v zapor.

Policija ima pravico, da preišče vsako hišo, ki je na sumu, da nemški podaniki hranijo v nji orožje.

VOLILNI SLEPARJI SO PROSTI.

Terre Haute, Ind. — George Ehrenhardt in Henry Montgomery, bivša člana odbora za javna dela: Thomas Smith, bivši mestni sodnik, in Edward Driscoll so bili izpuščeni iz zvezne kaznilnice v Leavenworthu. Obsojeni so bili v ječo radi volilne sleparije, njih obsodba je zdaj kasirana.

VREME.

Vreme ostane nestanovitno, temperatura višja kot včeraj. Severovzhodni vetrovi se spremenijo v vzhodne.

Solnčni vzhod ob 4:57; solnčni zahod ob 6:40 p. m.

Razprava o vojaški predlogi je pričela.

V SENATU SE VHŠI BOJ GLEDARSTVNE MEJE.

Washington, D. C. — Bitka za splošno vojaško dolžnost bo v tem tednu končana, dobljena ali pa izgubljena v obeh zbornicah: v senatu in kongresni zbornici. Bitka je pričela včeraj in senator Chamberlain pravi, da bo predloga za vojaško dolžnost sprejeta v senatu pred prihodnjim petkom taka, kot je bila predložena.

Senatorji Thomas, McKellar, Reed in Kirby, ki so podpisali poročilo manjšine v odseku za vojaške zadeve, vodijo v senatu boj za sistem prostovoljcev. Hitchcock je sedaj v vojni za oboje: sistem prostovoljcev in splošno vojaško dolžnost. Po njegovem mnenju bi bilo na ta način najhitrejša zbrana armada. Senator Hitchcock bo torej podpiral predlog večine, če propade predlog manjšine.

Senator Gallinger ne nasprotuje vladni vojaški predlogi, ampak želi, da povisajo starost za prve rekrute.

Predloga priporoča starost od 19. do 25. leta za prvi poziv, senator pa meni, da naj pripadajo k prvemu pozivu vsi državljani od 18. do 35. leta.

Senator Hitchcock odločno protestira, da bi klicali pod zastavo mladeniče z devetnajstim letom. Po njegovem mnenju naj pričinja vojaška dolžnost šele z 21. letom.

Uprava bo nastopila za predlogo senat. Gallingerja, ker bo registriranih 3.000.000 mož, če pridejo pod prvi poziv državljani v starosti od devetnajstega do pet in dvajsetega leta. Po Gallingerjevemu predlogu bi prišlo pod prvi poziv 6.000.000 mož, kar bi le oviralo delo nabornih komisij.

Senator Hitchcock nastopi odločno proti določbi, da pokličejo k naboru mladeniče v starosti devetnajst let in upa, da bo njegov dodatek sprejet. Po njegovem mnenju ne bo delo nabornih komisij oteženo, če pozovejo k naboru državljane v starosti od 21—25. leta. Matere iz vseh krajev Združenih držav protestirajo, da pokličejo fante pod 21. letom k vojaškemu naboru.

V vladnih krogih upajo, da bo debata o vojaški predlogi v kongresni zbornici končana v četrtek. Večina v odseku za vojaške zadeve, ki se je izrekla proti vojaški predlogi, vodi demokrat Dent, ki je obenem tudi predsednik odseka za vojaške zadeve. Manjšino, ki je za vojaško dolžnost, vodi kongresnik Kahn.

Vlada se trudi, da pridobi Kitchina, vodja demokratične večine za predlogo. Kitchin je nasprotnik prisilne vojaške službe. Mogoče je, da ne govori k predlogi, ampak bode s svojim glasom pokazal, kako misli o splošni in obvezni vojaški dolžnosti. Opozicija pa upa, da se Kitchin priglasi za besedo, kot je to storil, ko je bilo proglašeno vojnega stanja na dnevnem redu in da govori proti predlogi.

Predlogo lahko zakasne razni dodatni predlogi.

STO SRBOV ODIDE V FRANCIJO.

Joliet, Ill. Od tukaj se je odpeljalo 100 Srbov, da se pridružijo armadi na Francoskem. Nadalnjih štiri sto jih sledi.

VIHAR NAPRAVIL ŠKODO.

Laporte, Ind. — Prek mesta je drvil hud vihar z nalivom, ki je napravil \$20.000 škode. Odkrival je hiše, lomil drevje in podiral brzojavne drogeve.

STRELA JE UDARILA V DINAMIT.

Point Pleasant, W. Va. — Strela je udarila v shrambo za dinamit in smodnik pri Masonu. Tri osebe so izgubile življenje.

Družinska tragedija—Dvojen umor in samomor.

POSLEDICA PREPIRA O SVETOVNI VOJNI.

Yonkers, N. Y. Rev. Robert F. Berry, pastor kongregacionalne cerkve, je ustrelil svojo ženo in tačev prepri, ker sta se potegovali za Nemčijo. Ranil je svojo sva- klinjo, ki se je rešila z urnim begom, potem je pa izvršil samomor.

Pastor je pustil listič, na katerem sta dve besedi povedali vzrok tragedije. Na litku je stalo zapisano "blazni Prusi", ki je ležal z revolverjem poleg njega.

Nad mostovcem, kjer se je odigrala drama, vihra ameriška zastava, v hiši pa leže mrtlič.

Tri hčere pastorejve, v starosti od 6 do 10 let so bile v sobi in očel napravil poizkusa, da jim stori kaj hudega. Drama se je odigrala ravno dve uri prej, preden je imel pastor oditi v cerkev.

Gle. Caroline Bahr, Berryjeva sva- klinja, je izpovedala policijske- mu kapitanu Bradyju, kako je prišlo do tragedije. Mati pastorejve žene, stara dva in sedemdeset let, je bila rojena v Nemčiji. Kot stara Nemka je oboževala kajzerja in vse kar je prihajalo od njega, je smatrala za veliko modrost.

Odkar je bilo napovedano vojno stanje med Združenimi državami in Nemčijo, se je v hiši naselil prepri. Tašča in njena hči sta se potegovali za kajzerja, pastor je pa opravičeval Združene države in je dejal, da so ravnale pravilno, da so obojemu kajzerju napovedale vojno. Mir je izginil iz hiše in v nji se je naselil prepri, ki se je pomajl vedno pogostejše in je postajal vedno glasnejši in bolj vroč. Končno je prišlo do katastrofe, ki je končala z dvojnimi umorom in samomorom.

Pastor Berry je star pet in štiri- deset let in pastoroval je okoli dvajset let.

ŠEST MRTVIH IN VELIKO POŠKODOVANIH PRI POŽARU.

Indianapolis, Ind. — Iz Indianap- olis, Ind., se poroča, da je bilo pri požaru, kateri je uničil Colfax stavbo šest oseb mrtvih in veliko število poškodovanih. Med mrtvi- mi je tudi Dr. Martha E. Keller, ki je najbolj znamenita ženska zdravnica v Indiani.

Kako je požar nastal, se ne more dognati. Uničena sta dva hote- la popolnoma.

ARETIRANA KOT MORILCA.

Portland, Ind. — Šerif je aretir- al Ray Landisa in William Fish- backa. Obtožena sta, da sta umorila 20letnega Roy E. Browna v Redkeyju. Obtožena sta oženje- na. Pridržali so ju v zaporu, ker sta obtožena umora prve vrste.

KRAVA JE ZBEZLJALA.

Richmond, Ind. — Na kolodvoru je zbezljala krava, ki je lastnina H. J. Hanesa, blagajnika Union National banke, in je nevarno ranila Andrew Hendricksa, nekemu dečku pa odtrgala uho.

PROTI CENZURI.

New York, N. Y. — Zveza čas- nikarskih izdajateljev je sprejela rezolucijo, v kateri imenuje cen- zuro napad na svobodo misli in govora, in apelira na senatorje in kongresnike da glasujejo proti določbi o cenzuri.

PROTI ŠPEKULANTOM.

Washington, D. C. — Senator Curtis iz Kansasa je predložil re- zolucijo, da se špekulantom prepo- ve uporaba brzoplavca in pošte, ki sklepajo žitne kupčije za bodoč- nost.

CENA ZA SIROVO OLJE GRE KVIŠKO.

Pittsburgh, Pa. — Sod pennsyl- vanskega sirovega olja stane \$3.10 sod. To je izrečno visoka cena za sirovo olje, kakršne ne pomnijo v produkciji olja.

Švedsko delavstvo zahteva repu- bliko.

GOSPODE Z ZLATIMI OVRA- TNIKI JE STRAH.

London, 23. apr. — Kodanjski poročevalec javlja "Exchange Telegraphu", da so bile v soboto v Stockholmu, glavnem mestu Šved- ske, velike delavske demonstraci- je, ki so bile naravnost senzacij- nalne. Velikanske delavske množic- ee so se zbrale pred zborniško pala- cho ob času, ko se je v zbornici vršila debata zaradi kredita v znesku petnajst milijonov kron za nakup živeža. Delavci so hoteli ud- reti v zbornico, toda na stopnicah so jih ustavili trije socialistični poslanci, ki so pregovorili demon- strante, da naj počakajo zunaj na trgu, kamor pride kmalu Bran- ting socialistični voditelj v parla- mentu, kateri bo govoril. Množica je ubogala in čakala. Med čaka- njem je pa Karlson, urednik so- cialističnega lista, stopil na stop- nice in govoril ognjevit govor, ozi- gajasoj vladno, ki se premalo bri- ga za delavske sloje. Demonstrat- je so odgovorili s klici: "Dol z vlado! Ustanovimo republiko! Re- volucija!"

V vladnih krogih je zavladala velika skrb vsled teh demonstra- cij in kraljevo palačo so takoj za- stražili z vojaštvom.

KAJZER HOČE POTLAČITI STAVKO V NEMČIJI.

Amsterdam, 23. apr. — "Nieu- we Rotterdamse Courant" jav- lja, da je bila zadnji petek velika eksplozija v nemškem navalnem pristanišču Wilhelmshavnu. Raz- strelbo je bilo slišati več milj na- okoli.

Amsterdam, 23. apr. — Rezul- tat štrajka municijskih delavcev v Nemčiji bo najbrž ta, da bo vta- da zasegla municijske tovarne in jih operirala na svojo pest, vsled česar bo imela delavce bolj pod svojo kontrolo. Vojno ministertvo je poslalo štrajkarjem ultimatum- da bodo vsi fizično sposobni delav- ci takoj šli v armado, ako se ne vr- nejo na delo v štirindvajsetih u- rah.

Proti štrajkarjem je nastopil tudi Scheidemann, vodja sociali- stične večine v nemškem parlam- tu, kateri je včeraj apeliral na stavkarje, da se vrnejo na delo. Za vzgled jim je navajal ruske delav- ce, ki so se zavezali producirati municijo brez prestanka, dokler bo trajala vojna. Po zadnjih ve- steh iz Berlina se štrajk še naja- dljuje.

ARGENTINIJA ZA ZAVEZNI- KE.

Buenos Aires, 23. apr. — Včeraj so bile tukaj velike demonstraci- je v prid Združenih držav in zaveznim silam. Okrog sto- tiseč oseb je krenulo po ulicah, prepevalo maršalce, in glasno iz- razljalo simpatije do Združenih dr- zav in Francije. Po obhodu se je vsi javni sili, na katerem je bi- la sprejeta rezolucija, ki ostro ob- soja Nemčijo, odobrava stalnice A- merike, Brazilije in zaveznikov v Evropi in poveličuje zmago ruske revolucije. Govorniki so brez ovink- ov naglašali, da je Argentinja na pragu vojne.

Iz Montevideja poročajo, da so braziliske čete naredile mir med nemškimi kolonisti in domačini v južni Braziliji. Nemci morajo od- dati orožje.

ZMAGA REAKCIJE NA JAPON- SKEM.

Tokijo, 23. apr. — Volitve za državni zbor, ki so se vršile pred nekaj dnevi, so končale s porazom naprednih strank in vlada bo zo- pet imela večino. V prihodnjem parlamentu bo imela vlada 217 se- dejev, nasprotne stranke pa 164. Najbolj so poraženi konstitucij- nali. Voditelji te stranke pripis- ujejo poraz intrigam vlade, ki se je poslužila vsakega umazanega sredstva v volilni borbi, samo da si je zagotovila večino v parlamen- tu.

Nova bitka na za- padu je pričela z vso silo.

GRE ZA BOGATE PREMOGO- VNE ZAKLADE.

Kopenhagen, 23. aprila. V Ber- linu je vse živo turških čet, ki so na potu proti zapadni fronti.

Haag, 23. aprila. — Konzerva- tivci, pravzaprav pruski junkerji, groze nemškemu kancelarju Beth- mann-Hollwegu z revolto, če se ne kloni zahtevam nemških socia- listov, ki so za mir pod pogojem, da ne sme Nemčija obdržati osvo- jenega ozemlja pod svojo oblast- jo.

(Gospodje junkerji naj ne gro- ze preveč, ker se lahko dogodi, da se nemško ljudstvo dvigne prot njim. Op. ur.)

Petrograd, 23. aprila. — Nem- ško brodovje je zapustilo Libau, da napade ruske čete za hrbtom. Nemške čete se zbiraajo na se- verni fronti Dvinak-Riga.

London, 23. aprila. — Turki so se v Mezopotamiji umaknili iz Is- tabilita na desnem bregu Tigrisa. V nedeljo so angleške čete ujele nekaj Turkov in zasegle eno hav- bico.

London, 23. aprila. — Narodni delavski odbor priporoča:

1. Da vlada kupi ves importiran živež.

2. Da zapleni ves doma pridelan živež.

3. Na trg naj pošljejo vse po- trebine in pod takimi razmera- mi, da bodo od tega imeli korist konzumentje.

4. Da vlada odpošlje tje živel- kjer ga primanjkuje.

5. Da prodaja kruh v vojnem času, ki tehta štiri funte, po 6 penc.

6. Delavstvo mora biti zastopa- no v vseh lokalnih komisijah, ki so nastavljene za kontrolo živeža.

London, 23. apr. — Današnje ur- adno poročilo se glasi, da angle- ške čete vnovi napadajo nemške postojanke na široki fronti v oko- lišu reke Searpe. Boji se vrše us- pešno. Takoj v začetku boja so angleške čete okupirale Trescault in večji del gozda Havrincourt.

Pariz, 23. apr. — Nemški razru- ševalci so v soboto bombardirali Calas in okolice. Več kot sto gra- nat je padlo v mesto. Več civil- stov je bilo ubitih in dvajset la- hko ranjenih.

London, 23. apr. — V okolihu Lensa divja nova bitka. Zname- nja kažejo, da pričujoči teden bo videl sveže in mnogo groznejše bitke na vsi fronti od Lensa do gozdovja Argonne. Silovito bom- bardiranje in nenavadna aktiv- nost avijatikov, ki vselej napove- duje infanterijske napade, so vrši že tri dni. Kakor izgleda, je zdaj v teku zadnji in največji kontest med Angleži in Nemci za posest Lensa in bogato središče premoga, ki se nahaja tankaj. Poročila s fronte se glase, da so angleške čete na več krajih razparale nem- ške obrambne pozicije. Včeraj so Angleži odbili tri ljute protinapa- de Nemcev južnoiztočno od Loo- sa. Pravi boj se je pa začel še le popoldne in se je nadaljeval vso prejšnjo noč. Očitno je, da Angleži ne bodo odnehali, dokler ne bo Lens v njihovih rokah.

Medtem so francoske čete odbi- le celo vrsto nemških protinapa- dov v Šampaniji. Najhujši boj mož proti moči je bil okrog gri- čevja Moronvillers, kjer so se Nemci zaletavali napad za napa- dom v modre vrste francoske voja- štva, ali po vesteh iz Pariza so Francozi čvrsto stali na novi lini- ji in Nemci so morali odnehati z velikimi izgubami. Nemci so zo- pet srdito bombardirali Rema. Ok- rog pete ure popoldne so Nem- ci v zadnjem protinapadu vrgli bataljon vojaštva proti Francoz- om severozapadno od gore Ha- ut, toda topovi in strojne puške so popolnoma razmesarile in raz- dalje na 3. str. 1. kol.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (Marca 31-17) poleg vsakega imena in na slova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Kapitalistična zarota razpada.

Kapitalizem v Ameriki se prav nič ne loči od kapitalizma v drugih deželah. Povsod je enak, grabežki, sirov in brutalen. Nikjer ne vpraša, če so sredstva moralna, ki se jih poslužijo, da doseže svoj cilj. Kapitalizem ne vpraša, kaj je zakonito, kaj nezakonito, če le služi njemu. Kapitalizem se poslužuje vere, znanosti, državne mašinerije, kuje najpredrzejše in najbolj nesramne zarote, da varuje svoje interese. In vendar so mnogi ljudje tako zatelebani vanj, da mislijo, da se bo svet podrl, če ga človeška družba odpravi.

Od pacifične obali zdaj prihaja glas, da so kapitalistični interesi skovali najgršo zaroto, kar jih pozna zgodovina po znani haymarketski aferi v Chicagu iz leta 1886. V San Franciscu je bil obsojen Tom Mooney na vešala. Sodisce je odločilo, da ga obesijo dne 17. maja t. l., ker je ubil več ljudi pri demonstraciji za vojno pripravljanje v San Franciscu. Vsak delavec, ki zna misliti in je zasledoval pazno, kaj so listi poročali o stvari, je bil prepričan, da je Tom Mooney postal žrtev kapitalistične zarote. Nad tucat prič je izpovedalo, da so Mooneyja videli ob času razstrelbe na popolnoma drugem mestu, kot je izpovedala glavna državna priča. Vse izpovedi drugih prič niso odtehtale izpovedi ene same priče. In človek, ki misli, je sebe vprašal: "Ali je mogoče, da nad en tucat ljudi narobe vidi, ena sama priča pa prav?" Odgovor na ta vprašanje je bil "odločen ne." Kljub temu je bil Mooney spoznan krivim umora prve vrste in po besedah zakona obsojen k smrti na vislicah. Jasno je bilo, da je obsodba mogoča le na podlagi dogovorjenega pričanja.

Ko je delavstvo izvedelo za obsodbo, je zakričalo: "Kapitalistična zarota!" Ali s tem ni bilo pomagano Mooneyju, kajti pravico dele v današnji družbi po mrtvih črkah, ki so zapisane v zakonih. Treba je dokazati, da hoče kapitalistična zarota spraviti Mooneyja na vešala.

Kakor strela z jasnega neba je učinkovala vest, da je Oxman, glavna priča, najvažnejše kolo v kapitalistični zaroti, hotel pripraviti nekega Riegalla, organiziranemu delavstvu popolnoma neznanega človeka, ki živi v Illinoisu, da priseže po krivem. Riegall je imel še nekaj v sebi, kar imenujemo vest ali notranji glas. Ta glas mu je rekel, da je največja krivica, če molči in gleda, da obesijo nedolžnega človeka. In Riegall ima dokumente in korespondenco, iz katerih je spoznat zarotniško igro.

Vest je učinkovala tudi na ljudstvo v San Franciscu in ljudski glas pravi, da zarotniki ne smejo uteči zasluženi kazni. Upajmo, da se zgodi, kar govori ljudski glas.

Z razgaljenjem kapitalistične zarote je minila nevarnost, da pojdejo Mooney in tovariši na vešala. Kapitalistična zarota ne bo dosegla svojega cilja. Ali za organizirano delavstvo je važno, da dobro prevdari stvar in spozna, na kako tenki niti je viselo življenje Mooneyja in njegovih tovarišev. Če bi ne bilo tega Riegalla s človeško vestjo, bi Mooney in tovariši najbrž umrli na vislicah. In vsprito tega dejstva vstaja pred organiziranim delavstvom vprašanje: "Kaj je treba storiti, da so take kapitalistične zarote v bodočnosti nemogoče?"

Delavstvo se mora organizirati tudi politično v socialistični stranki. Dokler delavstvo voli v postavodajne zbornice in kot javne uradnike ljudi, ki jih priporočajo kapitalistični interesi, je delavstvo vedno v nevarnosti, da se kapitalistična zarota ponovi v kakšnem drugem mestu in da se ne pojavi kakšen Riegall, ki ga peče vest in razgali zarotnike.

Delavsko časopisje do sedaj še ne more obdelati kapitalistične zarote tako, da bi ležala pred čitatelji popolnoma razgaljena. Počakati bo treba obravnave, ki prinese detajlirana fakta na dan. Veselimo se, da bodo Mooney in tovariši zdaj oproščeni, ali krči se nam srce pri mislih, da je prav malo manjkalo, da niso bili Mooney in tovariši umorjeni postavnim potom, in da jim kljub temu delavstvo ni moglo pomagati, čeprav je verjelo v

Zemljevid kaže bojišče na zapadni fronti, kjer divjajo najhujši boji med aliranci in Nemci. Lens in Loos se nahajata v kotu, ki jo tvori črna in pikasta črta. Tam leže bogate premogovne plasti v zemlji.

Pri Soissonsu, na katerega kaže pčica, so aliranci pri prvem navalu ujeli deset tisoč nemških vojakov.

nedolžnost Mooneyja in tovarišev, dokler se ni priglasil človek s vestjo in potegnil zagrinjalo od kapitalistične zarote. Če bi Riegall imel kosmato vest, bi bil umor izvršen. In ta resnica ni prijetna, ker pove, da lahko predbojevnika delavstva obesijo, če se kapitalističnim zarotnikom posreči dobiti par brezvestnih in malovrednih ljudi, ki so pripravljeni za denar pričati tako, kot ukažejo kapitalistični zarotniki.

Mogoče bo dogodek v San Franciscu tako vplival, da bo delavstvo v bližnji bodočnosti varno pred takimi zarotami. Odvisno je pa seveda od delavstva samega, da za vselej odstrani nevarnost takih zarot. Sredstvo za odstranitev take nevarnosti pa tvori volilni listek!

Stavbe na koleh.

Leta 1854 je bila zima v Švici posebno huda, kakoršne tamošnji prebivalci dotedaj niso poznali. Pri tej priliki se je zemlja v nekaterih krajih zelo vzdignila, in sicer v toliko, kar se prej ni nikdar videlo. Ko so delavci delali pri Čukniškem jezeru, so pri kopanju našli na kole, kateri so bili nekateri že večina okameneli. Ko so prišli izvedenci, so začeli še dalje kopati in našli so na različnih orodja iz kamna in jelenovih rogov. Iz tega so sklepali, da je morala pred stoletji in stoletji biti v tem kraju človeška naselbina. Iz izkopanih kolov so spoznali, da so imeli ti prebivalci svoje stavbe na koleh nad vodo. Še sedaj se najdejo narodi, kateri živijo v hišah, ki jih imajo postavljene na koleh in to večinoma nad vodo. Takih narodov je še veliko v Novi Zelandiji v Avstraliji, kjer imajo še skoraj vsi domačini svoje stavbe na koleh. Potem v severozahodni Ameriki in v nekaterih krajih v srednji in južni Ameriki.

Stara evropska bivališča na koleh so bila večidel v alpskih deželah. V Švici so takratno zimo odkrili čez 200 takih bivališč, kateri niso bili samo začasno obljude, ampak trajno. Ko so vedno bolj raziskovali okolice okoli Curiskega jezera, so našli na različno orodje, narejeno iz kamna, kosti in rogov in dobili so nekaj kosov obleke, trakov, priprave za ribolov, itd. Potem različno kuhinjsko orodje vsake vrste.

Gotovo si bode marsikateri postavil vprašanje, zakaj so ljudje v takratnih časih stavili svoje hiše na kole in nad vodo. To je pa jako lahko razložiti. Tedaj so pokrivali vso Evropo velikanski gozdovi. Oblijudena je bila jako redko, obdelana še nič. Zverine vsake vrste je bilo vse polno. In da bi bili takratni ljudje bolj varni pred različnimi napadi od strani zverin, kakor tudi od kakakega drugega sovražnika, so stavili svoja bivališča nad kakšno vodo, posebno radi nad jezero. Pri tem so imeli dvojno korist: prvič hrano so imeli takoj pri rokah, ker so večino se bavili z ribolovom in z lovom na divje zverine. To nam spričujejo razne izkopine različnega lovškega orodja. Še v zgodovini srednjega veka beremo, da so takratni prebivalci gledali v prvi vrsti na to, da so stavili mesta ob rekah, katero so potem napeljali okoli in okoli mesta, kar je bilo že dobra naravna trdnjava. In tako so delali tudi že v prastarih časih.

Posebno znamenite izkopine iz teh časov so našli na ljubljanskem "marostu" v neposredni bližini Ljubljane. Ko so gradili južno železnico, so delavci našli na veliko število kolov, kateri so bili že okameneli. In potem pri gradnji vodovoda, ko so delavci globokeje kopali, so našli še veliko več stvari, iz katerih so različni arheologi sklepali, da je na mestu sedanje Ljubljane pred več tisoč leti stala neka naselbina, katere stavbe so stale na koleh, in da je vso tamošnjo okolico pokrivalo jezero. Iz teh izkopin, katerih so največ dobili v bližini Iga, so slezeli, da je bila tukaj velika naselbina.

Kakor že omenjeno, so se ti prebivalci pečali le z lovom. In to tudi radi tega, ker zemlja ni bila še ugodna za poljedelstvo radi preobširnih gozdov in prostranih močvirij. Evropa je pa bila v takratnih časih še jako redko naseljena in radi tega so ljudje živeli edino le od lova.

Natančno dobo teh stavb na koleh pa še dosedaj učenjaki ne morejo določiti. Gotovi so edino le v tem, da spada ta doba v mlajšo kamenito dobo. To sklepajo iz tega, ker so vsa kamenita orodja bolj umetno narejena, kot pa nekatero drugo orodje, ki so ga našli.

S časom so pa ljudje vedno bolj opuščali ta način življenja in so se oprijeli kmetijstva. Začeli so na najprimitivnejši način obdelovati zemljo. Ko so se stalno ustanovili, so vedno bolj opuščali stavbe na koleh, ker jim je bilo nepriljubeno radi obdelovanja polja, so začeli staviti navadne hiše.

DOPISI.

Eveleth, Minn. — Neki dopisnik v N. V. je trgal, kje je slova. Seveda jaz sem mu rade volje postregel in mu natančno razložil in povedal, kje da tiči zajec nesloge. Toda, ko sem to povedal, sem dobil takoj celo kopo anonimnih pismen. Nobeden ni imel toliko poguma, da bi se podpisal. Ne vem, zakaj ne? Ali nima mogoče čiste vesti? Gospodje anonimni dopisniki so mi očitali razne pregrehe. Tako na primer so očitali, da zabavljam čez cerk. kolekto in da se ne odkrivam g. našemu župniku. Kar se teh dveh stvari tiče, onemu takoj povem in razložim. Ali sem še kdaj kaj poškodoval v cerkvi, ali onesnažil? Ako bi kdaj kaj takega napravil, bi prav rad dal, da bi se to popravilo. Komu naj se pa jaz odkrivam, je pa

moja prosta volja in nobeden mi ne bode prepisoval, komu naj se odkrijem, in komu ne. V spominu mi je še dobro neki prigodek iz starega kraja, katerega ne bodeim natančno opisoval, samo to opominim, kako je dotični dopisnik, zastopnik in vrag si ga vedi, kaj še vse, v zadregu prišel ko sva šla iz Metlike na Lokveo. Gotovo si bode še spomnil, kako je skakal semintja, snažil obleko itd. Kar se pa tiče težko zasluženih novcev, naj pa blagajnik sam presodijo, kje so bolj naloženi v cerkvi ali v Narodnem Domu. Seveda on je nasproten Nar. Domu, kolikor le more biti, kar se je pokazalo pri društveni seji, kjer je sklepal radi denarja, katerega smo nameravali dati. Branil in zabavljal je, kolikor je le mogel, toda vse zastoj. Društvo je sklenilo dati za Narodni Dom, in dalo je \$100. — pa mirna Bosna.

Lansko leto je naš g. župnik oznanil, da bomo imeli v tej naselbini birmo, da bomo tako srečni. Toda, ko so ljudje vse pripravili, je pa nam zopet oznanil, da ne bo birmo, ker smo pregrešni in da nismo vredni, da bi sam "premišlostni" prišel sem. Tako smo se vsi pod nosom obrisali, odrasčeni in otroci.

Že večkrat je bilo poročano, o tukajšnjem tabernakelju. Jaz sem tudi namenil, nekaj malega poročati, toda žalibog sem prepozno. Nekdo si je dovolil neposredno umestno šalo, radi česar se bode sedaj mogel zagovarjati pred sodiščem. Je na prostem sedaj, ker je položil varščino v znesku \$1000.

Ker nimam toliko imenov, kot jih imajo nekateri moji "prijatelji," se hočemo samo z navadnim imenom podpisati.

Martin Panjan, črevljar.

La Salle, Ill. — Upam, da ta moj dopis ne bode romal v uredniški koš, kot je pri G. N., akoravno je uradno glasilo našega društva sv. Barbare. Odgovoriti moram namreč na neka očitavanja dopisniku v "Am. Slov.", kjer zavija in očita našemu društvu, da se ni vdeležilo pogreba za pokojnim Frank Felicijanom. Piše namreč, da so se pogrebne izpovede vdeležili 4 društva, edino petega društva, t. j. postaje šte. 7 sv. Barbare, k kateremu društvu je pokojni spadal, pa ni bilo. Zakaj ga ni bilo, bom precej pojasnil. Odbor našega društva se je pri žalujoči soprogi informiral, kdaj bode pogreb pokojnega, in ona nam je povedala, da po navadi t. j. v nedeljo popoldan ob dveh. Mi smo takoj sklicali izredno sejo, ukrenili vse potrebno, in kupili tudi vene. Nato smo povabili druga slovenska društva, katera so se vsa odzvala našemu povabilu. Toda društva sv. Barbare, J. S. K. J. je pa vse to prebrčilo, ker se ni tako ravno. Kot se je sklenilo. Radi tega se naše društvo ni moglo vdeležiti pogreba, ker ni vedelo, kaj je prejšnje društvo napravilo. In radi tega pa nam dotični dopisnik očita, da se nismo hoteli udeležiti, ker smo menda "rdeči." Opo-minjam ga, da naj drugič vsaj resnice poroča, ne pa taka zavijanja.

Naznanjam nadalje vsem članom društva sv. Barbare, posta-

ja šte. 7., da se društvo karitativno udeleži otvoritve Nar. Doma. Zbirališče v Narodnem Domu točno ob eni uri popoldne. Opozarjam vse člane društva, izven mesta in one, kateri se niso udeležili zadnje mesečne seje, da se gotovo udeležijo. — Obenem naznanjam tudi vsem članom, da bodo društvene seje v prihodnje vršile v dvorani Slovenskega Narodnega Doma.

Pozdrav.

John Matas.

Manifold, Pa. — Iz tukajšnjih naselbine se jako malo poroča, gotovo marsikateri že misli, da je kaj sploh nobenega Slovenca. Da ne bode tako misliti, hočem malo sporočiti, kako se imamo. Kaj. Kar se dela tiče, vladajoče nje razmere pohvaliti se ne morem. Ko bi ne bilo take drage, bi se že prestajalo. V društvenih razmerah še precej dobro stojimo. Upam, da ni nobenega, ki ne spada k kakemu društvu, ako pa je kateri naj pa na kaj pristopi, ker ne ve, kje ga to sreča čaka.

Društvo šte. 138 S. N. P. J. zadnjič priredilo svojo veselico 1. aprila. Omeniti moram, da bi nekateri bratje lahko dostojno obnašali, kakor so se. To jako hudo vsemu društvu. Radi tega svetujem dotičnim, da naj se prihodnjih prireditvah malo bolj dostojneje obnašajo. Bodimo bolj živi in delajmo skupno za kar in proevit naše slavne jednote, pa poskušati eden drugega dovažati, to ni nobeno bledstvo.

Jurij Kopeč.

Iz pota po Zedinjenih državah kot opazovalec. — Kamor človek pride, v katero si bode naselil, povsod dobivajo "Prosveto." Lahko smo ponosni nato. V vsaki naselbini komaj čakajo, da jo do kateri radi prebirajo zanimive aMrikateri, da že mnogi, mi je kel, da ni bolj zanimivega, kot sta Prosveta in Proletar. Seveda se dobijo po nekaterih naselbinah še rojaki, ki sveto verujejo, da je Ave Mica, najboljši kar se jih more dobiti po širini Ameriki. Ako pridem k takemu, kakor in začnem agitirati za liste, gotovo marsikakšno gledal bom pod nos, toda nič zata.

Vsakdo lahko hvali "Micko" zadnjaško, kot jo je zadnjič enem dopisu iz Jungstown, O., da, da bi za delavca kaj deloval, storila ali ga pa podnehtila, tega še ni, kar izhaja. Nikjer v nobeni številki še ni bilo priobčeno, ali da se delavci organizirajo, ali bi vzpodbujala, da naj se organizirajo. Toda poročala je samo, kaj in tukaj smo postavili nov tar, tukaj bomo zidali nove ke, vprosi se, da rojaki darujejo nov kelih, itd. In taki listi nam imenujejo najboljši delavski list. Kaj so še dobrega napravili za delavce? Ali so jih že kdaj podnehtili, tako in tako se mora organizirati, da bode izvojevali nad kapitalizmom, da si bode vojevali boljše delavske pogoje. Ali je že kdaj tako pisal ta list? Poglejmo pa "Prosveto", "Proletar", ali ne podnehtijo delavce? Ali jih ne vzpodbujajo k organiziranju, ker je v vsaki organizaciji moč. Ne morem nameti, zakaj da nekateri tako zabavljajo čez "Prosveto"? Noh, terim se sicer ne more zameriti, ker jim tako žep vleva, drug pa netunost. Toda kljub vsem umnim pisarijam po raznih boljših slovenskih listih, "kaj se zaganjajo v Prosveto, se bode v kratkem času najbolj razvijena. To se lahko razvija, ga-kako se razvija v zadnjem su, kot se nobeden list ne. Posebno svetujem "ranjenemu dnevnemu glasilu pojmajoče ameriške vlade," da naj Prosveto miru pusti, ker mu še ni nič lega storila, on je pa že dosti doval ljudem z svojim hinavskim pisanjem. Pregovor pravi, da ima maslo na glavi, naj se ne solnce. In to velja za njega bolj.

F. A. zastopnik Prosvete.

Zdravnikovo poročilo. V nekem mestu je imel bil ki razbojnik obesen. Par dni po namerjeni smrti na vrvi je obšel in oddal so ga v bolnišnico. Ko je obtoženi odzdravil, zdravniki sledečo poročilo: "Zdravnik Janeza Breka se sedaj obesi. Nevarnost za ljenje je odstranjena."

SORODNI DUŠI.

Spisal Josip Premk.

(Nadaljevanje)

"Katinka —"

Čisto tiho je izrekel, a oči so mu zasijale prečerno in začutil je sladkost plahega upanja, ki ga je nosil v duši noč in dan. . .

II.

Pred dvajsetimi leti je bilo.

Pomlad je trosila rože po polju, kakor brezmejen, višnjevi obok se je širil nebo, niti ene meglice ni bilo na njem in sem od brd so se razlegale čez Zapolje vesele pesmi vaških pastirjev.

Na okrajni cesti se je pojavila kočija; urno sta bežala konja, oblaček prahu se je dvigal za njima in kmetje, ki so pleli na polju-turščico in pšenico, so se spogledavali in gledali za vozom, ker vsem sta bili neznan tisti dve gospodski ženski, ki sta sedeli v vozu.

Na koncu vasi sta zavila konja v vas, kar se je zdelo vsem še bolj čudno, in obstala je kočija čele gori pred Anževčevim bajto. Kar jih je bilo v vasi, so prihiteli na vrata, ker nikdar še ni prišla k Anževcu kakšna gospoda, in začudenja niso vedeli veščani, kaj bi rekli.

Iz kočije pa, ki je obstala gori pred bajto, sta izstopili tisti dve gospodski ženski: starejša je imela pod pazduho nekak zavoj, mlajša pa je držala v naročju v povoju povito dete, ki je mežikalo pred bleščajočimi žarki pomladanskega solnca.

Bajtar Anževce, možakar kakih štiridesetih let, zaripljen in kuštrav, je prišel na vrata s klobukom pod pazduho in na polodprtih ustih se mu je poznalo, da ne ve, kaj bi izpregovoril. Prestopal je na pragu in kimal menda v pozdrav, in šele ko sta vstopili gospodski ženski v poltemno vežo, polno zagatnega dima, ki se je dvigal z ognjišča, je postopil za njima in jima odprl vrata v izbo.

Čez kake pol ure je kočija zopet oddrdala. Vaščani so se usuli v Anževčev bajto in v veliki zadregi sta bila Anževca, ko sta morala pripovedovati — zakaj je ostalo pri njih tisto dete, ki se je emerilo z vnožju postelje. Tudi Štaeunar je prišel in majal z glavo nad Anževko, da vzame pod streho otroka. . .

"Saj ne bo dolgo živel", je dejal Anževce — "saj vidite, kakšno je! Pet mesecev je staro, pa je, kakor bi bilo danes rojeno!"

In ženske so se stiskale k postelji in ogledavale drobno, bledolično dete, ki je gledalo okrog sebe, črnimi očmi, kot da ne razume, kako se je moglo zgoditi, da je prišlo v tisto zatočilo, kmetško izbo.

In zvečer so se zbrali možakarji pri Urbanovcu, kot da je nedelja. Okrog dolge mize so sedeli, si zapalili živčev in modrovali vsevpriek o dogodku, ki se je zgodil tisti dan.

"Pa kako more biti Anževce tako brezveren, da vzame k sebi takega otroka," se sklamavala kretnarica Urbanovčevka, in vsi so se čudili z njo vred.

"I saj veste, kaj je denar!" je govoril eden izmed kmetov. "Dvesto goldinarjev je dobil — pa je bil zadovoljen. Ta Muhovčeva pa je bila tudi vesela, da se je iznebila take nadloge!"

"Vidite, tako se je vse tako zgodilo, kakor smo dejali," je govoril Urbanovec. "Vedno je bil napačnih misli ta rajni Muhovec — kaj je bilo treba pustiti dekleta v mesto? Doma naj bi bila, pa bi ne bilo prišlo tako. Sedaj, ko nima ne očeta, ne matere, živi tam v mestu, kakor se ji ljubi! Pravijo, da čisto pregrešno življenje! No, pa saj se vidi: drugače bi ne bilo tega otroka, ki bo nesrečen vse svoje življenje! Komarjev študent mi je pravil, ko je bil o početnih eni doma, kako je v mestu s to Muhovčevko. Nekaj časa je hodila v solo, pa ne dolgo — potem pa je šla med tiste ljudi, ki nimajo nobenega posla. Tako mi je pravil in lagal gotovo ni, saj je šel letos v lenenat — na dolgo in široko mi je pripovedoval — pa ga nisem mogel prav dobro razumeti, ima že tiste učene besede — pa zapomnil sem si vseeno toliko, da vem, kako je s to Muhovčevko!"

"Kako?" je povpraševalo nekaj kmetov in vsi so prisledili bliže, kot da se boje da bi mogoče preslišali kakšno besedo.

"V mestu živi," je nadaljeval Urbanovec — "po dnevni menda samo spi, po noči pa dela tiste komedije, ki se jih mora sramovati vsak pošten kristjan. Tam stoji visoka hiša, kakor mi je pripovedoval Komarjev študent, visoka hiša, polna podob — pa kakšnih: ženske, same ženske in tako . . . da oblije človeka rdečina, če pogleda vanje. Pa hodijo zvečer tja noter pokvarjeni ljudje, ko je razsvetljeno kakor pri veliki maši v cerkvi, da je vse še bolj očito. . . V dolgih vrstah stoji stoli, mehki in dragi, drug poleg drugega, in tam posedajo in gledajo, kako se vrte med njimi take, kot je ta Muhovčeva, ki je ni ničesar sram."

Gole rane in gole prsi kažejo in objemajo se in nakladajo greh na greh kakor v Sodomi in Gomori, kjer ni niti deset pravičnih. Take reči se gode v tisti hiši, kjer služi denar ta Muhovčeva, in sedaj nam pripelje otroka, ki je bil rojen v takih grehah. . . Nezakonski je in bogve, kakšen prestupnik in krivover je njegov oče — morda celo druge vere! Kaj se ve, kako se je seznanila z njim ta muhova, ki ne veruje ne v Boga, ne v kazen božjo!"

Kretnar Urbanovec je obmolnil in je pljunil v kot.

Kako pa je ime otroku?" je takrat povprašal Štaeunar.

"Katinka!" se je oglašil eden izmed kmetov.

"Katinka —" so ponovili polglasno skoro vsi in gledali v Urbanovca, ki je iztrkaval pepel iz pipe, radovedni — če jim pove še kaj o Murovčevi, pa Urbanovec je menda povedal vse, kar je vedel.

"Ta otrok mora iz vasi, se je oglašil naposled Štaeunar, ko so le vsi molčali. "Sramota bi bila za celo vasi, če bi dopustili kaj takega!"

"Tako je! Prav praviš, Štaeunar," so mu pritrdili skoro vsi. "Naj bo tam, kjer se je rodilo!"

"Pa kako tiho se je vse dogodilo in napravilo," je povzela Urbanovčevka. "Nikomur ni nič povedal ta Anževce, kaj namerava; le to se mi je čudno zdelo — zakaj je šel oni dan v mesto!" In še dolgo so reševali tisti možje v Urbanovčevi krčmi o mali Katinki in o njeni pregrešni materi. . .

Ko so se razšli, je udarila pri fari enajsta ura. —

Katinka pa je ostala pri Anževčevih.

Prvo leto, ko sta se Anževca še spominjala srebrnih tolarjev, ki sta jih dobila za Katinko, sta še nekoliko nanjo pazilo, a ko je pričela hoditi po dvorišču in okrog hiše, se ni kmalu nikdo več zanimal zanje in postala je najbolj zanemarjen otrok v celi vasi. A vendar je ostala njena polt nežna, in ako se je v nedeljo Anževka slučajno spomnila in jo umila, je bil njen obrazek bel in tiste globoke, črne oči — jasne, da je obstala pred njo marsikatera mlada mati. . .

Ali vendar je vaški otroci niso marali, ker so čuli doma o njej grdo govorjenje, in tudi v njih mlada srea sta se naselila do nje nekak stud in sovraštvo. Prišla je včas, ko so se igrali na trati, a zapodili so jo in jo opsovali, ker vsakdo je vedel, da ga starši ozmerjajo, ako ga zagledajo v njeni družbi. Katinka ni vedela, zakaj jo sovražijo, in gledala jih je od daleč s solznimi očmi, a ko je videla, da se le nobeden ne zmeni zanje, je odšla proti domu, sedla na prag in gledala po vasi, dokler je ni surovo zapodil Anževce z izbo ali kam drugam. . . Ali vendar se ni zgodilo, kar sta Anževca tako željno pričakovala: Katinka kljub svoji slabotnosti in bolehnosti ni umrla, temveč se razvijala v nežno, šibko dekletce, kar je vaščane še bolj jezilo. Ko je pričela hoditi v šolo, je postala vsled svoje plahosti in ponižnosti prava ljubljenska učiteljica. In čisto se je zgodilo, da jo je po šoli poklicala k sebi. Katinka, ki se je bala vsakega v vasi, ki ni uživala nikdar niti materine ljubezni, je čakala z veseljem samo takih trenutkov, ko ji je namignila mlada učiteljica v svojo sobo. Tam jo je posadila na stol in postavila prednjo jabolka in bel kruh, jo pogladila po črnih lasih in ji pripovedovala pravljice, kakršnih Katinka še ni nikoli slišala. Naposled jo je spremila do vrat in jo potolažila: "Nič ne bodi žalostna, Katinka, ako te nikdo ne mara — jaz pa te imam rada in za Veliko noč ti kupim lepo novo obleko. Samo pridno se uči!"

In Katinka je z velikim veseljem pričakovala Velike noči. — Ali tretje leto potem je bila mlada učiteljica preneščena. Ko je odhajala, je Katinka jokala, kakor da se poslavlja od matere, ker vedela je, da odhaja ona, ki jo je edina ljubila. Takrat je imela deset let in v njeno srce je kanila tisto grenko spoznanje, da je med tuje na mlkost in njeni roditelji bogve kje. . . Vedno se je s strahom bližala Anževčevi bajti, kjer so jo srečevali samo mrzi, osorni pogledi, kjer ni slišala niti ene prijazne besede. . . Škušala je ugoditi vsaki želji Anževčevke, še predno jo je izrekla, a kar je storila — bilo je napačno, in Katinka je mislila z veseljem samo še na tisti dan, ko se bo mogla posloviti od Anževčeve bajte za vedno. In izpolnila se ji je želja prej, nego je upala. Prišel je na faro župnik Anton, mlad človek s čudovito jeznimi očmi, ki je lasal vaške paglavce kakor nobeden njegovih prednikov in zmerjal vaščane čisto kar s prižnice. Nič tistih komedij in ustanavljal kakor prej in večkrat povedal s prižnice, da ni morda v celi fari niti deset resnično pobožnih. Z njegovim prihodom se je mnogo izpremenilo. Vse tiste ženske, ki so prihajale prej dan na dan v župnišče, so prišle samo enkrat in potem nikoli več, ker župnik Anton, kakor so pripovedovali po vasi, ni, kakor bi moral biti: noče slišati o grehih in napakah, ki se gode v fari, in pobožnega človeka, ki mu to razkrije — še ozmerja. Tudi o Katinki je zvedel, in ko jo je spoznal, se je čudil vsemu, kar je slišal o njej. V nedeljo popoldne jo je poklical k sebi in skoro dve uri je bila Katinka v župnišču. Drugi dan pa se je govorilo že po vsej vasi, da je vzel župnik Anton v župnišče Katinko, ko je vendar v vasi toliko drugih ki so bolj poštene in imajo boljše ime.

Takrat je imela Katinka štirinajst let in delo, katero je opravljala poleg kuharice v župnišču, je bilo zanje, ki je bila vajena samo treti, kakor igrača in brezdelnost.

S prihodom v župnišče, se je zazdelo Katinki, je pričela živeti popolnoma novo življenje. . . Mirno so ji potekali dnevi in nikogar ni bilo, ki bi jo gledal sovražno. Samo ob nedeljah ji je bilo nekako težko, ker čutila je, da so vseh pogledi vrpti vanjo, in zato je odhajala vedno zadnja iz cerkve. — Samo tri leta je ostal v Zapolju župnik Anton, potem je odšel, kakor je želel, na samotno župnijo tja na Dolenjsko. Katinka je bila pri njem vsa tri leta in tudi, ko je odhajal, se nikakor ni mogla sprijazniti z mislijo, da bi se vrnila v Anževčev bajto. In odšla je z njim, kar je povzročilo čudne govorice. . .

In ni je bilo enajst mesecev.

Med tem se je dvignila dol v Podmostju bela hišica. Trgovci iz mesta je napravil v njej gostilno, ne toliko zaradi dobička kakor zaradi poletja, ki ga je nameraval preživeti s svojo družino na deželi. Zanemarjena hiša je bila poprej stara vdova je stanovala v njej, po njeni smrti so prodali hišo na dražbo in kupil jo je neki človek iz mesta, ki ga vaščani do tedaj niso poznali. Zadaž za hišo je napravil vrt, velike rože so cvetle na njem po leti, peščene poti so se križale med gredicami v vijugastih kolobarjih. Po zimi je bilo vse nekako zapuščeno, samo natakarija iz trga je samotarila notri in ob nedeljah včas se je pripeljal iz mesta gospodar pogledat, če je vse v redu, in se zvečer zopet odpeljal.

Med tem se je dvignila dol v Podmostju bela hišica. Trgovci iz mesta je napravil v njej gostilno, ne toliko zaradi dobička kakor zaradi poletja, ki ga je nameraval preživeti s svojo družino na deželi. Zanemarjena hiša je bila poprej stara vdova je stanovala v njej, po njeni smrti so prodali hišo na dražbo in kupil jo je neki človek iz mesta, ki ga vaščani do tedaj niso poznali. Zadaž za hišo je napravil vrt, velike rože so cvetle na njem po leti, peščene poti so se križale med gredicami v vijugastih kolobarjih. Po zimi je bilo vse nekako zapuščeno, samo natakarija iz trga je samotarila notri in ob nedeljah včas se je pripeljal iz mesta gospodar pogledat, če je vse v redu, in se zvečer zopet odpeljal.

Med tem se je dvignila dol v Podmostju bela hišica. Trgovci iz mesta je napravil v njej gostilno, ne toliko zaradi dobička kakor zaradi poletja, ki ga je nameraval preživeti s svojo družino na deželi. Zanemarjena hiša je bila poprej stara vdova je stanovala v njej, po njeni smrti so prodali hišo na dražbo in kupil jo je neki človek iz mesta, ki ga vaščani do tedaj niso poznali. Zadaž za hišo je napravil vrt, velike rože so cvetle na njem po leti, peščene poti so se križale med gredicami v vijugastih kolobarjih. Po zimi je bilo vse nekako zapuščeno, samo natakarija iz trga je samotarila notri in ob nedeljah včas se je pripeljal iz mesta gospodar pogledat, če je vse v redu, in se zvečer zopet odpeljal.

Med tem se je dvignila dol v Podmostju bela hišica. Trgovci iz mesta je napravil v njej gostilno, ne toliko zaradi dobička kakor zaradi poletja, ki ga je nameraval preživeti s svojo družino na deželi. Zanemarjena hiša je bila poprej stara vdova je stanovala v njej, po njeni smrti so prodali hišo na dražbo in kupil jo je neki človek iz mesta, ki ga vaščani do tedaj niso poznali. Zadaž za hišo je napravil vrt, velike rože so cvetle na njem po leti, peščene poti so se križale med gredicami v vijugastih kolobarjih. Po zimi je bilo vse nekako zapuščeno, samo natakarija iz trga je samotarila notri in ob nedeljah včas se je pripeljal iz mesta gospodar pogledat, če je vse v redu, in se zvečer zopet odpeljal.

Med tem se je dvignila dol v Podmostju bela hišica. Trgovci iz mesta je napravil v njej gostilno, ne toliko zaradi dobička kakor zaradi poletja, ki ga je nameraval preživeti s svojo družino na deželi. Zanemarjena hiša je bila poprej stara vdova je stanovala v njej, po njeni smrti so prodali hišo na dražbo in kupil jo je neki človek iz mesta, ki ga vaščani do tedaj niso poznali. Zadaž za hišo je napravil vrt, velike rože so cvetle na njem po leti, peščene poti so se križale med gredicami v vijugastih kolobarjih. Po zimi je bilo vse nekako zapuščeno, samo natakarija iz trga je samotarila notri in ob nedeljah včas se je pripeljal iz mesta gospodar pogledat, če je vse v redu, in se zvečer zopet odpeljal.

Vojni spomini nemškega vojaka.

Prosto prevel Jože Ambrožič.

(Nadaljevanje.)

"Kaj hočeš?" sem ga vprašal.

"Kedo si ti?"

"Pionir."

"Pridi k meni, je zasikal," grozno je v tej hudičevi noči.

"Zakaj si pa ti tukaj?" Me hočeš tudi umoriti kakor oni na nasprotni strani? — — — Kanalu pridejo zopet in ples bude. — — — Jih li slišiš jokati? — — —" in zasmijal se je.

Čez nekaj časa je zopet začel: "Streljam vedno v uje, toliko časa, da prenehajo jokati — — — ha, ha," zasmijal se je blazno.

Vedel sem dovolj; zblaznel je. Neki vojak je prinesel municijo, njemu naročim naj pokliče četovodja. Ko je slednji prišel, sem mu naznanil, da moj tovariš na desni zmedeno govori in strelja na ranjence pred jarkom.

Četovodja j stopil med naju. "Ali kaj vidiš?" ga je vprašal. "Kaj, da bi videl? Ne! Ampak slišim jih stokati in jokati, kakor hitro pa enega dobro zadencem, je tiho — zaspi."

Četovodja mu je hotel vzeti puško ali oni mu jo je iztrgal, skočil na rob strelnega jarka in streljal stoje v kup ranjencev, dokler — ni par sekund pozneje padel nazaj v jarek, prevrtan od mnogih krogel.

Ta drama je imela malo gledalcev in ko je končala, je bila tudi pozabljena; vse, samo sentimentalnosti ne. Streljali smo naprej, brez cilja.

Vpitje ranjencev je bilo vedno glasnejše. Zakaj? Ti, ki so ležali med strelnimi jarki, so bili izpostavljeni ognju obeh strank. Nihče jim ni mogel pomagati in bila bi norost, ako bi kedo šel med strelne jarke. Vedno glasnejše so bili kliči: "Pomagajte" — "vode!" Kvečjem jim je bila kakšna kletva v odgovor.

Nas jarek je bil črevelj visoko napolnjen z vodo in blatom. V tem močvirju so ležali mrtveci in ranjenci, vsi križem. Morali smo narediti prostor in zmetati smo mrtvece čez rob. Ob eni v noči so prišli vojaki z nosilnicami in vzeli nekaj ranjencev, za one med strelnimi jarki je bila vsaka pomoč izključena.

Da je bila vsa grozota popolnoma, smo dobili ukaz ob četrtri uri petnajst minut narediti naskok na sovražnikov jarek. Točno ob določen uri smo se zakadili prek mrtvecev in ranjencev proti nasprotnikovem jarku. Strojne puške so zaropotale in morali smo se vrniti na pol pota. Zastonj smo izgubili veliko število mož.

Komaj smo prišli nazaj v naš jarek, že so nas napadli Francozi. Do treh metrov so se približali in tu so se zgrudili pod našim ognjem. Imeli so tudi oni grozne izgube. Še trikrat v dveh urah so nas naskočili, vedno z enakim uspehom.

Nas se je loteval obup. Ako ne pride kmalu pomoč, nam je nemogoče še dolgo vzdržavati. Bili smo lačni, žejni, premočeni do kože in trudni, da bi najraje popadali na tla. Ob desetih naskočijo Francozi v četrti. V velikih masah so se bližali. Poveljniki so sedaj izprevideli, da se nahajamo v nevarnem položaju in ukazali so se umakniti nazaj.

Pustili smo ranjence in drugo blago in bežali smo nazaj. Z vsemi močmi smo rešili komaj strojne puške in strelivo. Za tisoč metrov smo se umaknili in se postavili v brai v prejšnjih strelnih jarkih. Častniki so nas vzpodbujali, da moramo tu na vsak način odbiti vse napade, saj pride kanalu pomoč. V trenutku smo imeli strojne puške postavljene in že se je vsula toča na naskočujočega nasprotnika. Naskok se je vstavljal in mi videči ta uspeh, smo streljali še bolj divje. Francozi so bili primorani iti nazaj v jarke. Obljubljene pomoči ni bilo. Kakih 800 metrov od nas je stalo šest topniških baterij ali njih ogenj je bil slab.

Neki topničarski častnik je prišel k nam in vprašal poveljnika našega oddelka, ako bi ne bilo dobro topove premakniti nazaj, ker je zvedel telefonično, da je cela nemška črta v vsaj doigrati na begu. Predno mu je mogel poveljnik odgovoriti, so zopet naskočili in sedaj v sedmeri premoči.

Kakor na povlje smo izpraznili jarek brez ukaza in šlo je v tekunazaj. Šest baterij, to je 36 topov, smo pustili nasprotniku kot plen. Sovražnik boječ se, da strelja na svoje, je vstavljal kanonado. Ta trenutek so porabili naši in spravili vsake vrste vojaške skupaj. Pešce, konjčke, ki niso imeli konj, pionirje, vse so zbornali skupaj. Nadomestne rezerve so bile že sedaj, v prsa, v trebuh, v noge kamor je zadel bajonet, tje smo suvali, o pravi nemem bajonetnem boju ni bilo sledu, ta se odigrava samo na dvorišču vojašnice. Kopita pušk so žvižgala po zraku in ako so zadela glave, so bile razdrobljene. Pokrivalo in telečnjak smo že zdavna izgubili.

Vendar nam ni mogel nasprotnik v svoji premoči do živga. Pozabili smo na vse okrog in smo se bojevali krvoželjno — brez vsakega pomisleka. Del naših je prdeli steno nasprotnika in se začel bojevati za posest topov. Nasprotnik je izprevidel pretečo nevarnost in se je umaknil malo nazaj, da brani z vso svojo močjo topove. Popustili nismo za las in kdali smo moža za možem unikajočemu se nasprotniku. Krog topov se je vsa sovražna moč zopet zbrala. Vsak top je pokrit z mrtveci in vsako minuto se množe. Z nami se bojujoči topničarji so poskušali odstraniti topove zapiralno, da top postane neraben.

Pri tretjem topu na desno od mene so se bojevali še trije Nemci s štirimi Francozi, vse drugo je ležalo mrtvo ali ranjeno na tleh. Samo pri enem topu je bilo po sedemdeset mrtvih. Neki pionir je stopil k topovi cevi in začel basati granato za granato v cev, — zažgal je in zbežal. Prijatelji in sovražniki, so bili na tisoče koscev raztrgani, — top je bil razstreljen — za njega je pustilo 80 mož življenje.

Po eni uri trajajočem boju so bili topovi v naši posesti. Sedaj si pa pomislimo, koliko je stalo človeških življenj, da smo priborili izgubljeno nazaj? Mrtvi in ranjeni, pešci, konjeniki, pionirji in topničarji pokrivali so v družbi s Francozi po sto in sto ta mali prostor, na katerem se je ta tragedija odigrala.

Zopet smo dobili pomoč, sedaj štiri stotnje regularnih pešcev, katere so nekje drugje odvzeli. Ako se vojak samo bojuje zadobi tako majhno obzorje čez položaj, da popolnoma nič ne ve, kako obstoji njegova ali sovražnikova moč. Tako tudi tukaj. Najprvo smo dobili v pomoč vsakovrstne vojaške, in sedaj pešce, ki so bili nekje drugje odvzeti, oddelku ki je bil ravno tako v nevarnosti kakor mi. S tem so hoteli nas prepričati, da bodemo sedaj kos vsem naskokom nasprotnika, dokler ne pridejo sveže čete. Ko bi vsaj imeli kaj živeža — huda lakota in grozna žeja, sta nas mučili.

Sedaj so pridrevili v divjem diru konji, da odpeljejo topove. V istem času je sovražnik odprl ogenj vseh kalibrov na tih 30 upreg broječo kolono. Nastala je zmešnjava, konji so se postavljali na zadnje noge, preobrnil prvi del priprej in tako vlekli za seboj. Večina konj je zdirljala naravnost tja, kjer so padali najgostejše izstrelki, in granate so jih raztrgale z močstvom vred v kosce.

Nato je nasprotnik prenesel ogenj na naše postojanke. Nam je preostala samo ena: naprej ali nazaj!

"Nazaj!" Ne! Povelje se glasi drugače. Nazaj je izgubljene jarke, v katerih so se vgnezdili sedaj Francozi, pripravljajo se za novi napad. Dobili smo zopet nekaj krme za topove in ples se lahko začne iznova. Šli smo naprej, pred nami je bilo pa široko polje, pokrito s tisoči raztrganimi teleci — — —

Padel ni strel, samo sovražno topništvo je obstreljevalo še vedno naše topniške postojanke. Še vedno ne strelja nasprotnik na nas ne s topovi, ne s puškami. To je bilo sumljivo, to smo mi poznali. Vedno naprej smo prodirali — ne nadlegovani.

Naenkrat se je oglašil cel zbor strojnih pušk, in nepopisna toča krogel se je vsula na nas. Padli smo na tla in se skušali zakriti po moči.

"Vstati! — Naprej!" In zopet smo tekli pogubi v naročje.

Več kakor tretjino mož smo izgubili. Vstavlili smo se zopet polnoma izmučeni. Komaj smo naredili postojanko, že smo bili napadeni od strani in spredaj. Imeli nismo več moči, da se branimo na vse strani. Levo krilo je bilo popolnoma odrezano, in vidimo, kako naši vojaki na levo krilo dvigajo v zrak roke, da le sovražniku pokazali, da se polajo kot ujetniki.

Francozi niso poznali umirjenja, kakor je bilo tuje nam, smo zmagovali.

Nihče na levem krilu ni dal milosti, vse je bilo pobito. — Mi iz sredine jim nismo mogli pomagati, ker nas je bilo tudi tam dalje manj. "Maščevanje za smrt" brezglavo je bilo v vsaki Desno krilo se je adrgalo — tegnilo nas je s seboj in divje se je začel. Ker je nam bila pot na zaprti, tekli smo bolj pazni, vedno v sovražnem ognju, nam je pa toliko pod vratom. (Dalje prihodnjije.)

Širom Amerike.

TRIJE AMERIŠKI BERLINI IN HTEVAJO SPREMEMBO NA.

New York, 23. apr. — Ako bi vojna trpela dalj časa ne bi v Ameriki ne enega Berlina. Damski tri mesta z imenom "Berlin", namreč Berlin in New Berlin, J. in Berlin, Conn. Vsa tri mesta so vzela akcijo, da spreminijo v kaj bolj ameriškega.

PRELOM S TURČIJO.

Washington, 23. apr. — Ameriški poslanik Stovall v Bernu je danes uradno obvestil državni parlament, da je turška vlada formalno pretrgala diplomatske stike z Združenimi državami.

Tukajšnji turški poslanik Abdul Hak Husejin bej ni še dobil obvestila od svoje vlade.

AVSTRIJSKI KONZUL IMA ZA PEČATENA USTA.

Chicago, Ill. — Avstrijski konzul Hugo Silvestri, ki bi že bil oditi od tukaj, je bil peščen vsled tožbe, ki jo vodi dr. Frankl, lastnik tukajšnjega češkega tediuka "Vesmir", proti nekdanjemu češkemu listu, kateri je pisal, da je listka prejel denar od avstrijske vlade za svojo propagando zoper odepitje Češke Avstrije. Konzul je bil za pričo, je odločno tajil, da bi bil listka prejel kakšen denar skozi njegove roke. Na vsa druga vprašanja je li je Avstrija podpirala z denarjem kakšno propagando v Ameriki, da li je on bil v pisnem stiku z vladnim tiskovnim birojem v Dunaju, da li je prejel denar, s katero poročila od listke itd. je Silvestri odgovorjal: "To so tajne moje vlade in po pogodbi ne smem odgovoriti". Na vprašanje, je li prejel kakšne čke od nadomestnega poselnika Zvezineda v septembru 1915., je priznal, da jih je dobil, ni pa hotel povedati, kako.

SANGERJEVA V CHICAGO.

Chicago, Ill. — Mrs. Margaret Sanger, znana voditeljica propagande za porodno kontrolo v New Yorku, je prišla v Chicago, kjer je imela več predavanj o tem problemu. V nedeljo je imela dva predavanja in eno je bilo samo za ženske.

Sangerjeva je rekla, da je v dveh dneh bivanja v Chicago prejela že 1500 pism za informacije o omejitvi porodov. Ko je bila ni tukaj, je dobila čez 400 pism — večinoma od delavskih mater, ki imajo po šest do osem otrok in na vsa ta pisma je vestno odgovorila. V svojem govoru je dejala, da žena ne bo toliko časa svobodna, dokler ne bo imela postojne pravice, da si sama določi število otrok, ki jih ima roditi. Vsaka žena mora biti absolutna gospodinja svoje telesa. Vsako naprteno materinstvo, ki ji je vsiljeno proti njeni volji, je velika nesreča in žensko in otroka, ki pride na svet.

Rekla je tudi, da bo sklenila ustanoviti kliniko za porodno kontrolo v Chicago.

OGROMEN DOBIČEK.

Chicago, Ill. — Republie Iron and Steel kompanija je v četrtletju, ki je končalo s dnem 31. marca t. l., napravila \$5.575.775 čistega profita. Med navadno delo čarje je razdelila \$3.906.777, ali po \$14.40 na delnico.